

Právo na pojistné plnění

Jde-li o pojištění majetku, má pojistné plnění, na které má pojištěný právo v případě vzniku pojistné události, restituční funkci - jeho účelem je náhrada škody vzniklé v důsledku pojistné události. Přes tento jeho účel však pojistné plnění nelze ztotožňovat s plněním z titulu odpovědnosti za škodu, tedy s náhradou škody ve vlastním slova smyslu; právním důsledkem vzniku pojistné události, jíž je způsobena škoda, není odpovědnost pojistitele za takovou škodu, nýbrž povinnost poskytnout pojištěnému pojistné plnění za účelem reparace majetkové újmy, k níž v důsledku pojistné události došlo. Do odpovědnostního vztahu pojistitel vstupuje až na základě toho, že poskytl pojistné plnění, a v rozsahu, v jakém tak učinil, a vstupuje na místo nositele práva na náhradu škody (do postavení poškozeného) vůči tomu, kdo za škodu odpovídá, na základě ustanovení § 813 obč. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 763/2013, ze dne 10.3.2015)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně VHS plus, spol. s r. o., se sídlem v Z., zastoupené JUDr. J.F., advokátem, se sídlem v B., proti žalované České pojišťovně a. s., se sídlem v P., o zaplacení částky 240 000 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 21 C 213/2007, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. září 2012, č. j. 21 Co 297/2012-94, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. září 2012, č. j. 21 Co 297/2012-94, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 10. října 2011, č. j. 21 C 213/2007-56, zamítl žalobu, jíž se žalobkyně po žalované pojišťovně domáhala zaplacení částky 240 000 Kč s úrokem z prodlení jako pojistného plnění z důvodu odcizení vozidla, a rozhodl o nákladech řízení. Městský soud v Praze k odvolání žalobkyně v záhlaví označeným rozhodnutím rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

Odvolací soud vyšel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně, totiž že mezi účastníky byla uzavřena pojistná smlouva pro pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla tov. zn. Volkswagen Passat Variant a pro havarijní pojištění tohoto vozidla (podle obsahu spisu se tak stalo dne 19. ledna 2004). Podle této smlouvy a Všeobecných pojistných podmínek VPPH 2000 ve spojení s DPPA 1 RISK (dále též jen „pojistné podmínky“) má pojištěný právo na poskytnutí pojistného plnění v případě pojistné události, přičemž za pojistnou událost se považuje též odcizení vozu. Dne 7. září 2004 pak byla uzavřena smlouva, jíž se J. V. (provozovatel autobazaru AUTOREPORT) zavázal zprostředkovat žalobkyni prodej tohoto vozidla ve lhůtě do 3 měsíců; bylo ujednáno, že „platnost“ této smlouvy končí buď podpisem kupní smlouvy nebo vrácením věci složiteli. Protože vozidlo nebylo prodáno ani za sníženou cenu, účastníci se dne 24. listopadu 2004 dohodli na ukončení smluvního vztahu a žalobkyně téhož dne vozidlo převzala. Protože však vozidlo bylo nepojízdné, nacházelo se v areálu autobazaru i nadále a ve dnech 29. - 30. listopadu 2004 bylo odcizeno neznámým pachatelem.

Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že zprostředkovatelská smlouva byla ukončena dohodou dne 24. listopadu 2004 vrácením vozidla žalobkyni, vozidlo však zůstalo v areálu autobazaru na základě nové ústní nebo konkludentní smlouvy o zprostředkování a úschově vozidla, případně smlouvy o dobití baterie. Podle názoru odvolacího soudu tak byl v každém případě uzavřen

nový smluvní vztah, který trval i v době odcizení vozidla. Na rozdíl od soudu prvního stupně však dovodil, že se na tento případ nevztahuje výluka pojištění stanovená v článku 8 odst. 1 písm. c) pojistných podmínek (podle níž se pojištění nevztahuje na nahodilou skutečnost způsobenou následkem poškození nebo zničení, za které je dodavatel, smluvní partner nebo opravce odpovědný podle zákona nebo podle smlouvy). Odvolací soud zdůraznil, že tu nedošlo k poškození nebo zničení věci, ale k jejímu odcizení. Přesto usoudil, že „výplata pojistného plnění žalobci není opodstatněná, protože jí předchází objektivní odpovědnost autobazaru za vzniklou škodu podle § 421 obč. zák. (každý, kdo od jiného převzal věc, jež má být předmětem jeho závazku, odpovídá za její poškození, ztrátu nebo zničení, ledaže by ke škodě došlo i jinak)“. Odvolací soud dodal, že odcizení vozidla není liberačním důvodem ve smyslu citovaného ustanovení, a uzavřel, že za této situace není žalovaná odpovědným subjektem, který je povinen vzniklou škodu žalobkyni uhradit.

Rozsudek odvolacího soudu výslovně ve všech jeho výrocích, podle dovolací argumentace však toliko ve výroku o věci samé, napadá žalobkyně dovoláním, shledávajíc je přípustným podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. prosince 2012 (dále jen „o. s. ř.“), a ohlašuje dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., namítajíc, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí dovolatelka shledává v otázce, dle jejího mínění dovolacím soudem dosud neřešené, zda je pojišťovna povinna poskytnout pojistné plnění pojištěnému i tehdy, jestliže za škodu způsobenou škodní událostí je přednostně odpovědný jiný subjekt než škůdce.

Dovolatelka namítá, že závěry odvolacího soudu jsou v rozporu s pojistnou smlouvou. Argumentuje, že princip pojištění majetku spočívá v tom, že pokud dojde ke škodě na pojištěném majetku, poskytne pojišťovna pojištěnému pojistné plnění. Pojistná smlouva neváže výplatu pojistného plnění na zjištění konkrétního škůdce ani na to, zda odpovědnost za škodu způsobenou pojistnou událostí nese sám škůdce a nikoliv jiná osoba. Pojišťovna není subjektem odpovědným za vzniklou škodu, nýbrž subjektem, který je povinen splnit svou povinnost, a to bez ohledu na osobu škůdce či osobu odpovědnou za vzniklou škodu. Vznik pojistné události proto bez dalšího vede ke vzniku povinnosti pojišťovny vyplatit pojistné plnění.

Dovolatelka navrhuje, aby Nejvyšší soud zrušil jak napadené rozhodnutí odvolacího soudu, tak i rozsudek soudu prvního stupně, a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

Se zřetelem k době vydání rozsudku odvolacího soudu se uplatní pro dovolací řízení - v souladu s bodem 7. článku II., části první, přechodných ustanovení zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony - občanský soudní řád ve znění účinném do 31. prosince 2012.

Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou (účastníkem řízení) při splnění podmínek povinného zastoupení (§ 241 odst. 1, 4 o. s. ř.), se dovolací soud nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání, neboť dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu pouze tehdy, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Dovolání proti rozsudku odvolacího soudu není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., jelikož podmínky tohoto ustanovení nebyly v souzené věci naplněny (soud prvního stupně nerozhodl ve věci samé jinak než v předchozím, odvolacím soudem zrušeném rozsudku ze dne 7. října 2009, č. j. 21 C 213/2007-29, z toho důvodu, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu), dovolání tak může být přípustné toliko podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (zrušeného

nálezem Ústavního soudu ze dne 21. února 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, ke dni 31. prosince 2012), tj. dospěje-li dovolací soud k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 o. s. ř. se nepřihlíží (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Nejvyšší soud shledává napadené rozhodnutí zásadně právně významným - a tudíž má dovolání za přípustné - v otázce, zda je vznik práva na pojistné plnění z titulu pojištění majetku podmíněn tím, že pojištěnému nesvědčí právo na náhradu škody způsobené pojistnou událostí, včetně práva upraveného v ustanovení § 421 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, zrušeného k 1. lednu 2014, neboť se jedná o otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla (alespoň ne explicitě) vyřešena.

Vzhledem k přechodným ustanovením v § 72 zákona č. [37/2004](#) Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů (zákona o pojistné smlouvě), účinného od 1. ledna 2005, se právní vztah z předmětné pojistné smlouvy uzavřené dne 19. ledna 2004 řídí dosavadními právními předpisy, tj. ustanoveními § 788 a násl. zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. prosince 2004 (dále též jen „obč. zák.“).

Podle ustanovení § 788 odst. 1 obč. zák. pojistnou smlouvou se pojistitel zavazuje poskytnout ve sjednaném rozsahu plnění, nastane-li nahodilá událost ve smlouvě blíže označená, a fyzická nebo právnická osoba, která s pojistitelem pojistnou smlouvu uzavřela, je povinna platit pojistné.

Podle ustanovení § 790 písm. a) obč. zák. pojistit lze (mimo jiné) majetek pro případ jeho poškození, zničení, ztráty, odcizení nebo jiných škod, které na něm vzniknou (pojištění majetku).

Podle ustanovení § 797 odst. 2 obč. zák. právo na plnění vznikne, nastane-li skutečnost, se kterou je spojen vznik povinnosti pojistitele plnit (pojistná událost).

Podle ustanovení § 806 obč. zák. z pojištění majetku má pojištěný právo, aby mu bylo poskytnuto plnění ve výši určené podle pojistných podmínek, týká-li se pojistná událost věci, na kterou se pojištění vztahuje.

Podle ustanovení § 813 odst. 1 obč. zák. jestliže pojištěný má proti jinému právo na náhradu škody způsobené pojistnou událostí, přechází jeho právo na pojistitele, a to do výše plnění, které mu pojistitel poskytl.

Podle ustanovení § 420 odst. 1 obč. zák. každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti.

Podle ustanovení § 421 obč. zák. každý, kdo od jiného převzal věc, jež má být předmětem jeho závazku, odpovídá za její poškození, ztrátu nebo zničení, ledaže by ke škodě došlo i jinak.

Přímo k otázce, zda je vznik práva na pojistné plnění z titulu pojištění majetku (pro případ jeho poškození, zničení, ztráty, odcizení nebo jiných škod, které na něm vzniknou) podmíněn tím, že pojištěnému nesvědčí právo na náhradu škody, která mu vznikla v důsledku pojistné události, se Nejvyšší soud dosud výslovně nevyjádřil, řešením otázky vztahu práva na náhradu škody a práva na pojistné plnění z titulu pojištění majetku se však zabýval a ze závěrů, které v tomto ohledu přijal, vyplývá též odpověď na shora formulovanou otázku. Tak v rozsudku ze dne 10. října 2001, sp. zn. 25

Cdo 2599/99 (jenž je, stejně jako ostatní rozhodnutí Nejvyššího soudu zde citovaná, veřejnosti dostupný na jeho webových stránkách), při výkladu ustanovení § 813 obč. zák. vysvětlil, že u pojištění majetku pro případ jeho odcizení je pojistnou událostí, s níž je spojena povinnost pojistitele poskytnout pojistné plnění, ztráta věci odcizením. V důsledku této pojistné události vzniká pojištěnému právo na pojistné plnění ze strany pojistitele a současně (sic!) mu vzniká i právo na náhradu škody vůči škůdci. Právě k této škodě, resp. k odpovědnosti za ni se váže i nárok pojistitele ve smyslu § 813 obč. zák. Proto platí, že poskytnutím pojistného plnění v souvislosti s odcizením věci přechází na pojistitele právo na náhradu škody vůči tomu, kdo ji pojištěnému způsobil zaviněným porušením právní povinnosti (§ 420 odst. 1 obč. zák.), tedy především vůči osobě, která věc odcizila. V rozsudku ze dne 27. dubna 2011, sp. zn. 25 Cdo 4331/2008, pak Nejvyšší soud dovodil s odkazem na komentářovou literaturu (dílo Jehlička, O., Švestka, J., Škárová, M. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 1217), že dojde-li k situaci, kdy pojistitel z majetkového pojištění uhradí jen část škody, přejde na něj právo na náhradu této části škody, ve zbývajících částech neuhrazené škody zůstává pojištěnému (poškozenému) právo na její náhradu vůči škůdci. Škůdce se pak stává dlužníkem ve vztahu k pojistiteli i pojištěnému.

Obě citovaná rozhodnutí řeší speciálně vztah mezi právem pojištěného na pojistné plnění a jeho právem na náhradu škody vůči tomu, kdo škodu způsobil (vůči škůdci). Není však rozumného důvodu, proč by závěry v nich přijaté neměly platit též pro vztah mezi právem pojištěného na pojistné plnění vůči pojistiteli a jeho právem na náhradu škody vůči osobě, která za škodu odpovídá z jiného právního důvodu, než že škodu způsobil, např. proto, že (jak je tomu v souzené věci) ve smyslu ustanovení § 421 obč. zák. převzala od pojištěného věc, jež má být předmětem jejího závazku. Zákon vznik nároku na pojistné plnění z titulu pojištění majetku neexistencí práva na náhradu škody způsobené pojistnou událostí nepodmiňuje; i na tento nárok se vztahuje obecné pravidlo zakotvené v ustanovení § 797 odst. 2 obč. zák., podle něhož právo na plnění vznikne, nastane-li pojistná událost. Ustanovení § 813 odst. 1 obč. zák., upravující důsledky, které nastanou, jestliže pojistitel poskytl pojistné plnění z titulu pojištění majetku, pak zakotvuje cessi práva na náhradu škody způsobené pojistnou událostí, které má pojištěný proti jinému, tedy proti komukoliv, vůči kterému takové právo má, nejen proti škůdci. Zjevně tedy počítá s tím, že v důsledku takové pojistné události vzniká pojištěnému současně jak právo na náhradu škody vůči každému, kdo za ni odpovídá, tak i právo na pojistné plnění vůči pojistiteli.

Podmíněnost vzniku nároku na pojistné plnění vůči pojistiteli neexistencí práva na náhradu škody vůči třetí osobě, též vůči tomu, jehož odpovědnost za škodu vyplývá z ustanovení § 421 obč. zák., by tak musela být založena pojistnými podmínkami, jež jsou součástí pojistné smlouvy (srov. § 788 odst. 2 obč. zák.), popř. samotnou pojistnou smlouvou, pokud by pojistné podmínky takové ujednání připouštěly (šlo by o odchylku v neprospěch pojištěného, srov. § 788 odst. 3 obč. zák.), prostřednictvím tzv. výluk z pojištění, jejichž podstatou je negativní vymezení pojistné události. V souzené věci jsou takové výluky sjednány v článku 8 Všeobecných pojistných podmínek pro pojištění vozidel a dopravovaných věcí VPPH 2000, přičemž odvolací soud správně dovodil, že výluka spojená s odpovědností třetí osoby za škodu upravená pod písmenem c) se na případ odcizení vozidla nevztahuje. Jeho blíže nezdůvodněný závěr o tom, že žalovaná nemá povinnost poskytnout pojistné plnění, protože jí předchází objektivní odpovědnost provozovatele autobazaru za škodu podle ustanovení § 421 obč. zák., tak nemá oporu ani v zákoně, ani ve smlouvě, a nemůže tudíž obstát. Odvolací soud neučinil nic jiného, než že sice dovodil, že na případ odcizení vozidla pojistná výluka nedopadá, zároveň však na něj – prostřednictvím vadné právní úvahy – tuto výluku vztáhl.

V samotném závěru, podle něhož žalovaná v posuzovaném vztahu není odpovědným subjektem, který je povinen k náhradě škody vzniklé žalobkyni, se odvolací soud nemylí. Takovým subjektem totiž pojistitel v závazkovém vztahu založeném pojistnou smlouvou není nikdy. Pojistitel je v případě, že nastane pojistná událost, povinen poskytnout pojistné plnění (§ 788 odst. 1 a § 797 odst. 2 obč. zák.).

Jde-li o pojištění majetku, má pojistné plnění, na které má pojištěný právo v případě vzniku pojistné události, restituční funkci – jeho účelem je náhrada škody vzniklé v důsledku pojistné události. Přes tento jeho účel však pojistné plnění nelze ztotožňovat s plněním z titulu odpovědnosti za škodu, tedy s náhradou škody ve vlastním slova smyslu; právním důsledkem vzniku pojistné události, jíž je způsobena škoda, není odpovědnost pojistitele za takovou škodu, nýbrž povinnost poskytnout pojištěnému pojistné plnění za účelem reparace majetkové újmy, k níž v důsledku pojistné události došlo. Do odpovědnostního vztahu pojistitel vstupuje až na základě toho, že poskytl pojistné plnění, a v rozsahu, v jakém tak učinil, a vstupuje na místo nositele práva na náhradu škody (do postavení poškozeného) vůči tomu, kdo za škodu odpovídá, na základě ustanovení § 813 obč. zák.

Pro úplnost je k tomu třeba dodat, že zákon č. [37/2004](#) Sb., o pojistné smlouvě, účinný od 1. ledna 2005, v rámci úpravy tzv. škodového pojištění stanoví v § 26, že v případě vzniku pojistné události je pojistitel povinen poskytnout náhradu škody v rozsahu stanoveném pojistnou smlouvou, nestanoví-li tento zákon jinak. Komentářová literatura však zastává názor, který (obiter dictum) sdílí též Nejvyšší soud, že se jedná pouze o nepřesnou (zavádějící) dikci a že i v režimu aktuální právní úpravy pojistitel poskytuje pojistné plnění za účelem náhrady škody způsobené pojistnou událostí (srov. dílo Bohman, L., Dryjová, L. a Vawerková, M. Zákon o pojistné smlouvě. Komentář. Praha : Linde Praha a. s. – Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2004, s. 163).

Nezbývá než uzavřít, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci a dovolací důvod stanovený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl tedy dovolatelkou uplatněn opodstatněně.

Protože rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé není správné, Nejvyšší soud je, aniž nařídil jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil, spolu se závislými výroky o nákladech řízení [§ 242 odst. 2 písm. b) o. s. ř.], a věc podle ustanovení § 243b odst. 3 věty první o. s. ř. vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Bezplatná obhajoba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Omezení vlastnického práva veřejným prostranstvím a bezdůvodné obohacení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Opomenuté vyjádření účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Služební poměr](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Pohledávka](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)